

Ifjúsági Fórumra hívta a Magyar Hadtudományi Társaság a fiatal kutatókat

---

A Magyar Hadtudományi Társaság - az Alapszabályában is meghatározottak szerint - erősíteni kívánja kapcsolatait a fiatal hadtudósokkal, a hadtudomány pályakezdő kutatóival, művelőivel, ezért 1999. március 25-én a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem dísztermében Ifjúsági Fórumot rendezett. A kiküldött meghívókban Dr. Szabó József nyá. vezérőrnagy, a Magyar Hadtudományi Társaság elnöke arra kérte a meghívottakat, hogy egy rövid felszólalás keretében mutassák be kutatási témáikat, módszereiket, munkakörülményeiket, azokat a problémákat, amelyekkel eddigi kutatásaik során találkoztak. A rendezvény célja az volt, hogy az ott tapasztaltak ismeretében a Társaság hathatós segítséget nyújthasson a fiatal kutatók számára.

Dr. Szabó József üdvözlő szavai és rövid bevezetője után Dr. Héjja István, a Magyar Hadtudományi Társaság tudományos elnökhelyettese kapott szót. Kiemelte, hogy az elmúlt tíz év nemcsak a magyar társadalom, a nemzetközi kapcsolatok, a nemsokára tíz esztendő MHTT számára, hanem az egész tudományos közéletre is jelentős befolyással volt, hiszen a koalícióból az önállóságba, majd egy másik koalícióba vezető út nem kevés nehézséggel járt. Az önszerveződő MHTT mára konszolidált és pénzügyileg is rendezett körülmények közé jutva képes úgy erkölcsi, mint anyagi támogatást nyújtani a hadtudomány pályakezdő kutatói, művelői számára. Ezért a hallgatói tudományos munka és a doktori képzésben részt vevők számára a szakosztályi kereteken túl, még szervezettebb formában kívánnak mind információs segítséget, mind publikációs, pályázati lehetőséget biztosítani a Társaság keretein belül. A Társaság szorosabb kapcsolatot kíván kialakítani a Nemzetvédelmi Egyetemmel is, mert ebben a rendkívül felgyorsult világban az elért tudományos eredményeket csak így lehet az oktatásba, kutatásba a leggyorsabban bevinni, mielőtt az eredmény már el is évülne.

A felkért előadások sorát Farkasné Zádeczky Ibolya őrnagy asszony nyitotta meg. Kutatási témája: *"Tiszti követelményváltás a kiegyezéstől napjainkig - prognózis a XXI. századra."* Elmondta, hogy a haderőreform és a NATO csatlakozás paradigmaváltást követel meg a tiszti követelményrendszerben is, amely a magyar oktatásügy átalakításával párhuzamosan a tisztképzés tudományos átgondolását követeli meg. Másodéves nappali doktorandusz hallgatóként végzi tanulmányi és

kutatómunkáját. Mint az MHTT tagja is, a kapcsolat erősítése érdekében nagy lehetőségeket lát a pályázati kiírásokban és a publikációs lehetőség biztosításában. Az információáramlás javítása érdekében javasolta egy olyan tudományos adatbázis létrehozását, amely a tagság kutatási területeit, korábbi érdeklődésre esetleg számot tartó munkaterületeit tartalmazná és közvetlenebb kutatási kapcsolatok felvételére adna lehetőséget. Javasolta továbbá, hogy a Hadtudomány c. folyóirat végezzen aktívabb sajtófigyelést, könyvrecenzálást, fel kellene lendíteni a korszerű hadtudományi könyvek elérhető áron való kiadását.

Ezután Koháry István alezredes, a Repülő tanszék oktatója, harmadéves doktorandusz hallgató kapott szót. Nappali doktorandusz hallgatóként kezdte a képzést, majd pályázat alapján kapott tanársegédi beosztást. Kutatási témája: *"A NATO elvek gyakorlati megvalósításának lehetőségei a Magyar Honvédségben, a légi parancsnoki és vezetési rendszer tevékenysége során."* Elmondta, hogy a NATO csatlakozással rendkívül fontossá vált a légi irányítás és légtérellenőrzés légi és földi rendszerelemeinek, valamint az együttműködés kérdéseinek tanulmányozása. Az MHTT publikációs lehetőséget biztosított számára, több cikke is megjelent már a Hadtudomány és más folyóirat hasábjain. Gondként merül fel, hogy a kutatási eredmények a hosszú kiadási eljárások során gyakran aktualitásukat veszíthetik. A kutatásokat nehezíti az alapvető okmányok hiánya is. Kutatási munkájában rendkívül nagy szerepet játszanak a személyes kapcsolatok, ismeretségek, ami gyakran eseti információkhoz juttatja, azonban jobb lenne, ha a Társaságon keresztül ezek a rendezvényhírek, konferencia meghívások szélesebb körben is ismertebbé válhatnának.

Kósa László rendőr alezredes, másodéves levelező doktorandusz kutatási témája: *"A közúti közlekedési blokádok kialakulása, kezelésük és a jogszabályi háttérük."* A rendszerváltás utáni ún. "taxisblokádnak", majd a napjainkban előforduló gázdatüntetések, forgalomlassító demonstrációk körüli bizonytalanságok ösztönözték a kutatási téma választását. A doktori képzésben rendkívül nagy előrelépésként értékelte az önálló doktori iskola létrejöttét, és az általa nyújtott segítséget. A doktori képzés során problémaként vetődött fel a második nyelv megszerzése, különösen azok számára, akik nem a honvédség kötelékébe tartoznak.

Ezután Nagy Tibor ezredes, a Honvédelmi Minisztérium Tudományszervező Osztályának vezetője lépett a mikrofonhoz. Elmondta, hogy a nappali doktorandusz képzésben résztvevők jogállásáról szóló törvény, a HM-BM rendelet és a tanulmányi szerződések ügye napirenden van, átdolgozás alatt áll. Örömteli az, hogy a normatív finanszírozás kérdéseiben az Oktatási Minisztériummal körvonalazódik a megállapodás. A finanszírozás célfelosztása lehetővé teszi majd, hogy például pályázati elosztási rendszerben lesz pénz kutatásra, utazásra, eszközbeszerzésre. Az OMFB által kezelt NATO pályázatokba való bekapcsolódásunk a teljes jogú taggá válásunkkal új tartalommal töltődik meg, új lehetőségek nyílnak meg a kutatók előtt is.

Ezután Kassai Károly őrnagy másodéves nappali egyetemi kiegészítő képzésben részt vevő hallgató, mint leendő kutató következett. Jelenleg a doktori képzésre kíván pályázni. Leendő kutatási témája: *"A katonai repülőterek híradó FRISZ rendszereinek korszerűsítése"*. A kutatásai során törekedni kíván az igények, előírások, szabályozók és a technikai eszközök jellemzőinek megismerésére, valamint a vezetésre-irányításra vonatkozó alapelvek minél alaposabb elsajátítására. Nyomon kell követni a polgári, a katonai és a NATO előírásokat, ezek összhangját megtalálni a konkrét technikai megvalósításokban. Jelenleg a témaválasztás időszakában van, amely során az információáramlás, az aktuális okmányokhoz való hozzáférés okozza a legnagyobb nehézséget.

Murinkó Attila százados hozzászólásában szintén a másodéves nappali egyetemi kiegészítő képzésben részt vevők szemszögéből vizsgálta a jelenlegi helyzetet. Hallgatóként tagja a ZMNE TDK Tanácsának, és jelenlegi célja a doktori képzésbe való bekapcsolódás. Kutatási témáival indult a korábbi TDK versenyeken. Ezek egyrészt a boszniai válságkezelés kérdéseivel, másrészt a ranger képzés személyes tapasztalatokon alapuló alapjaival, eredményeivel, a Magyar Honvédségen belüli alkalmazás lehetőségeivel foglalkoztak. Nappali hallgatóként az okoz nehézséget, hogy a csapatoknál jól dolgozókat nem szívesen engedik továbbtanulni, mert nagy szükség van rájuk a beosztásukban. Mint a TDK Tanács tagja kérte a Társaság segítségét az országos TDK konferencia gyakorlati lebonyolításában is.

A továbbiakban Kiss Gyula zászlós, a Vám és Pénzügyőrség tiszthelyettese, a Rendőrtiszti Főiskola végzős hallgatója kapott szót. A kutatási területe a Vám és Pénzügyőrség történeti kérdéseit dolgozza fel. A forrásanyagok hiánya okozza a legnagyobb nehézséget, szinte csak levéltári anyagok vannak, a személyi állományra vonatkozó iratok nemigen hozzáférhetők.

Ezután Fleischhacker Ferenc őrnagy, másodéves nappali doktorandusz hallgató következett. Kutatási témája: *"A béketeremtő, békefenntartó erők logisztikai biztosítása többnemzetiségű csoportosításban."* Röviden ismertette a témával kapcsolatos eddigi megállapításait. Áttekintést adott az ENSZ béketeremtő, békefenntartó misszióinak történetéről, a logisztikai rendszer alapvető jellemzőiről. A NATO logisztikai rendjére vonatkozó kérdések tanulmányozását nehezíti az alapvető NATO okmányok hiánya. A kutatásaiban igen nagy segítséget jelentettek a külföldi tanulmányutak, konferenciák, gyakorlatok. Felhívta a figyelmet, hogy a NATO csatlakozással a nemzetközi konferenciák egy újabb nagy csoportja válik hozzáférhetővé, ahol az adott szakterületen a doktorandusz hallgatók részvételükkel, publikációikkal értékes tapasztalatokat, kapcsolatokat szerezhetnének.

A továbbiakban én, e beszámoló készítője - Ványa László mk. alezredes - kaptam szót. Döntő jelentőségűnek tartom azt a tanszéki kutatókörnyezetet, amelyben a munkámat folytathatom. Ez hangsúlyozottan egy kétoldalú kapcsolat, tehát én is részt veszek a tanszék valamennyi feladatában, munkájában és a tanszék pedig segít

az én feladataim megoldásában úgy szakmailag, mint az infrastrukturális feltételek biztosítása terén. Kutatási területem szerint jelenleg térinformatikai alapú elektronikai hadviselési vezetési rendszerek kutatásával foglalkozom. Gondot okoz, hogy ezen a területen olyan intenzív fejlődés zajlik a világban, hogy három-öt évre előre pontos értekezés címet megadni, tudományos eredményeket prognosztizálni igen nagy merészség. A kutatás során rendkívül sok igen érdekes oldalági témával találkozom, és a publikációkban igyekszem a témámhoz való csatlakozásokat le is írni. A másik nagy probléma, hogy az elektronikai hadviselés kérdéseit a NATO-ban igen zártan kezelik, ami a forrásanyagokhoz való hozzájutást eddig lehetetlenné tette. Csatlakoztam azokhoz, akik a gyorsabb publikációs lehetőségeket keresik, mert ezen a szakterületen egy éves késéssel megjelent eredmény akár semmivé is válhat a hosszú átfutási idő alatt. Javasoltam, hogy kutató kollégáim használják ki a meghirdetett pályázatok kínálta lehetőségeket, ebben senki nem korlátozza őket. A magam részéről inkább a túlzott leterheltséget látom, mint a publikációs és kutatómunka egyik hátráltató tényezőjét.

Ezután Davola József őrnagy, elsőéves nappali doktorandusz hallgató kapott szót. Ismertette katonai pályafutását, és azt az utat, ahogyan a kutatási területéhez, a katonai rendőrség problémájához eljutott. A kutatási témájának címe: *"A modern hadseregek katonai rendőri szolgálatai, a katonai rendőrség létjogosultságának igazolása a Magyar Honvédségben."* Széleskörű kutatómunkát folytat a katonai rendfenntartás szervezeti, működési és jogi szabályozási kérdéseinek kimunkálásában, a nemzetközi tapasztalatok honosíthatóságának kérdéseiben. A Hadtudományi Társaság segítségét kérte egy olyan tudományos konferencia előkészítésében, amely során a katonai rendőrség kérdésében a civil és katonai szakértők, jogászok nyilvános vitában ütköztethetnék nézeteiket.

Ezután Juhász László mk. őrnagy, szintén elsőéves nappali doktorandusz hallgató következett. Katonai pályafutásának bemutatása után röviden összefoglalta kutatási céljait. Témájának címe: *"Az ABV felderítés feladatainak összehangolása a hazai gyakorlat és a NATO elvek alapján."* A téma a NATO csatlakozással még aktuálisabbá vált. A kutatás útmutatóul szolgál egy korszerű ABV felderítő rendszer tudományos igényű, rendszerszemléletű megalapozásához. Fontos kutatási tényezőnek tekinti a befogadó tanszék által biztosított feltételeket, valamint az egyetemi könyvtárban és más helyeken a doktoranduszok számára lehetővé vált számítógépes hálózati hozzáférési lehetőségeket, amelyekért köszönet illeti azokat, akik ezt lehetővé tették.

Felházi Sándor mk. őrnagy, a tüzér tanszék harmadéves nappali doktorandusz hallgatója következett ezután. Nagy jelentőségűnek ítélte meg a tudományos cikk és tanulmánypályázatokat a doktori képzésben. Azt kérte, hogy legyen minden doktorandusz számára a pályázati anyagok megalkotása - függetlenül az eredménytől - egy szakmai megmérettetés és erre ne sajnálja senki sem az energiáját. Felházi Sándor a tüzér doktorandusz hallgatók egyike volt, akik kezdeményezésére megalakult az MHTT Tüzér Szakosztálya. A tavasszal

megrendezésre kerülő tüzér szakmai konferencia jó alkalom lesz a doktoranduszok kutatási eredményeinek bemutatására.

A következőkben Tatorján István mk. őrnagy lépett a mikrofonhoz. Kutatóhelye a Légvédelmi tanszék, amely számára eddig igen kedvező feltételeket teremtett a doktori képzésben mind a publikációs, mind a pályázatok során. Felhívta a figyelmet az MHTT, az UHSZ és a MHVK által rendszeresen kiírásra kerülő pályázatokra, amelyeken már eddig is szép sikereket értek el. Az eddigi kutatásai, részeredményei jó alapot teremtenek értekezése megírásához. Javasolta, hogy a fiatal kutatók számára önálló kiadványban adjanak helyt a megjelenésre, a rendszeres publikációra. Javasolta, hogy a nemzetbiztonsági átvilágítás terjedjen ki adott területen dolgozó doktoranduszokra is, mivel a kutatásaik során adott forrásokhoz más módon nem lehet hozzáférni.

Mlinárik László alezredes hozzászólásában felvázolta katonai pályafutását és a tudományos munkához való kötődésének okait. Kutatási munkája a tüzérség NATO kompatibilitásához kapcsolódik, amely a haderőreform és a NATO integráció kapcsán széleskörű kutatást igényelt. Messzemenően támaszkodik a korábbi külföldi tanulmányútján kiépült kapcsolataira, igen hasznos adalékanyagokat kap ezek útján. Kutatóhelyén, a Tüzér tanszéken aktívan részt vesz a tanszék munkájában, oktatói feladatokat is ellát.

Utolsó előadóként a Rendőrtiszti Főiskola hallgatója, Schmidt Béla kapott szót. Kutatómunkája a Pénzügyőrség történetét dolgozza fel a második világháború befejezésétől az új gazdasági mechanizmus bevezetéséig. A kutatásait az Országos Levéltár anyagaira, a Pénzügyőrség kiadványaira és közlönyeire alapozta. A Pénzügyőrség történetét feldolgozó forrásirodalom igen szűk, és meglehetősen átpolitizált. Ezekre nehezen lehet támaszkodni. 1956-ban igen sok dokumentum eltűnt, megsemmisült. Felvetette, hogy a fiatal kutatók munkáira és a korábban készült néhány disszertációra támaszkodva meg kellene jelentetni egy, a Vám és Pénzügyőrség történetét feldolgozó könyvet, amely kiadásához a Hadtudományi Társaság támogatását is kérte.

A felvetett kérdések egy részére Hadtudományi Társaság folyóiratának szerkesztője, Horváth István nyá. ezredes adott választ. Hozzászólásában kiemelte, hogy nagy öröm számára, hogy most először nem az "öreges" adták elő elvárásaikat a fiatal kutatókkal szemben, hanem a fiataloknak volt módjuk segítséget kérni a Társaságtól. A Hadtudomány folyóirat szerkesztésekor messzemenően igyekezik segíteni a doktoranduszok publikációs tevékenységét. 1998-ban tíz ilyen cikk jelent meg, amely az összes cikkek mintegy 20-25%-a. Ha a Társaság anyagi segítséget kapna, akkor a Hadtudományhoz hasonlatos kivitelben egy "Doktoranduszok írják" különszám évente kiadható lenne, azonban ez nemcsak anyagi kérdés, hanem komoly szervezési feladat is. Héjja ezredes úr felvetésére válaszolva elmondta, hogy egy új hadtudományi folyóirat megindításához mintegy

harmincmillió Ft-ra lenne szükség, ami ma nehezen elképzelhető, de az előbbi megoldás az Egyetem támogatásával és a Társaság segítségével reális elképzelés.

Az elnöklő Szabó vezérőrnagy úr zárszavában ígéretet tett arra, hogy a Hadtudományi Társaság Elnöksége megvitatja az itt elhangzott felvetéseket, javaslatokat, megoldást fog keresni úgy a Társaság adta lehetőségek terén, mint a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem vezetésével karöltve. A felvetések egy része érinti, illetve érdekelheti a Honvédelmi Minisztériumot és a Magyar Honvédség egészét, ezért azokat a megfelelő csatornákon keresztül a Társaság eljuttatja az illetékesek elé. Végül a megjelent felszólalóknak megköszönte a tájékoztatást és további sikeres munkát kívánt úgy az itt megjelenteknek, mint rajtuk keresztül a kutatók, doktoranduszok és hallgatók teljes állományának.

Ványa László
egyetemi adjunktus